

HAYDİ GREVLERLE DAYANIŞMAYA

Siyah Beyaz Gazetesi, 21 Eylül 1995

Yıldırım Koç

20 Eylül 1995 günü 160 bine yakın işçi greve çıkıyor. Grevleri değerlendirmenin yöntemlerinden biri, belirli bir yıl içinde greve çıkan toplam işçi sayısını incelemektir. 1923-1980 döneminde rekor, 85 bin işçiyle 1980 yılındaydı. 1990 yılında ise 166 bin işçi greve çıktı. Yalnızca 20 Eylül günü greve çıkan işçi sayısı ise Türkiye rekoruna ulaşıyor.

Hükümet kamu kesimi toplu sözleşmelerinde çok katı bir çizgi izliyor. Başbakan Çiller, birkaç kez söz vermesine karşın, TÜRK-İŞ Genel Başkanı ile görüşme doğrultusunda bir adım atmadı. Devlet Bakanı Bekir Sami Dağçe ise yıllık ortalama yüzde 5,4'lük bir zam önerisini yineliyor.

Hükümetin tavrı niçin böyle? DYP Genel Başkanı Tansu Çiller niçin DP, AP ve Sayın Demirel'li DYP çizgisini izlemek yerine, Özal çizgisini izliyor?

Bu soruların yanıtı, sermayenin işçiler konusunda değişen politikasına bağlı olarak, muhafazakar partilerin değişen stratejilerinde yatıyor.

DP ve AP, ekonomik büyüme, ithal ikameci sanayileşme ve Soğuk Savaş döneminin az gelişmiş ülke muhafazakar partisiydi. Bu dönemde, kamu sektörüne çok sayıda yeni işçi almak, işçilere oldukça kolayca hak tanımak olanaklıydı.

Ekonomik bunalım, yüksek oranlı yapısal işsizlik, Sovyet sisteminin çöküşü ve az gelişmiş ülkelerin ucuz işgücü kaynağı olarak öneminin artmasıyla birlikte, önce sermayenin işçilere bakışı değişti, sertleşti. Muhafazakar partilerin tavrında da köklü bir değişiklik oldu. Bu değişiklik bazan bir partinin politika değişikliği biçiminde ortaya çıktı; bazan da farklı partiler biçiminde billurlaştı. Türkiye'de farklı partiler oluştu. DP-AP çizgisinin devamcısı DYP yerine, ANAP gündeme geldi. Özal döneminde sermayenin yeni politikası acımasızca uygulandı. DYP'nin iktidara gelmesiyle birlikte, DP-AP çizgisinden ve muhalefetteki DYP'nin tavrından farklı bir anlayış uygulanmaya başlandı. Özellikle Tansu Çiller döneminde DYP'nin çizgisi, geleneksel DP-AP çizgisi yerine, Özal çizgisine yaklaştı.

Bugün başlayan grevler, sermayenin ve ona bağlı olarak da muhafazakar partilerin değişen politikasının bir ürünüdür.

Sermaye, sosyal devleti ve işçiyi koruyucu mevzuatı artık istememektedir. Ekonomik bunalım, işçilere verilecek haklar için sermayenin ayırabileceği kaynakları sınırlamıştır. Yüksek oranlı işsizlik ve Sovyet sisteminin çöküşü ise, sermayenin bu konudaki niyetini sona erdirmiştir. Kamu kesiminde işçi ücretlerinin düşürülmesi ve işçi sayısının azaltılması da bu açıdan son derece önemlidir. Devletin sınırlı olanakları işçilere ve memurlara değil, borçların geri ödenmesine ayrılmak istenmektedir. Ayrıca, Türkiye gibi ülkelerin uluslararası işbölümündeki yeni ve önde gelen rolü ucuz işgücü cennetliğidir. Örneğin, Türkiye'deki yabancı sermayeli şirket sayısı 1980 yılında 99 iken, 1995 yılı Temmuz ayı sonunda 3013'e ulaştı. Giderek artan sayıda yabancı sermayeli şirket, Türkiye'de yatırım yaparak dünya pazarlarına mal satma niyetindedir.

Türkiye'de sendikacılık hareketi hakkında birçok eleştiri, bazan bilgisizlikten kaynaklanan bir pervasızlıkla dile getiriliyor. Gerçek ücretlerin artışı sendikacılık hareketinin tek başarı ölçütü olmamakla birlikte, önemli göstergelerinden biridir. Bu açıdan bakıldığında, Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi, 1989-1994 döneminde dünyanın en başarılı hareketleri arasındadır. Bu koşullarda, uluslararası ve yerli tekelci sermayenin ve IMF ile Dünya Bankası'nın temel hedeflerinden biri, Türkiye sendikacılık hareketidir.

TÜRK-İŞ'in grevleri, ücretli emek ile sermaye arasında giderek netleşen ve sertleşen bu harbin savaşlarından en önemlisidir. IMF ve Hükümet, 1995 kamu kesimi toplu sözleşme görüşmelerinde sendikacılık hareketini dize getirmeye, itibarsızlaştırmaya, güçsüzleştirmeye çalıştı. Başaramadı. Gerginlik tırmandı. Hükümet ve özellikle Sayın Başbakan, toplumsal hareketleri ve işçi sınıfının davranışını yeterince bilmediği için, sendikaların greve çıkamayacağını, greve zorlanma tehdidiyle sendikaların teslim alınabileceğini sandı. Yanıldı. 20 Eylül günü greve çıkacak 160 bin işçi ve daha sonraki günlerde sayıları 300 bini aşacak grevci işçilerin meşru ve demokratik kitle eylemleri, Sayın Başbakan'ın hesaplarının yanlışlığının bir kanıtı olacak. IMF ve Hükümet, sendikaların birlikte davranmasını engelleyebileceklerini, bazı işyerlerinde toplu sözleşme imzalayarak, kapatmak istedikleri işyerlerini yalnız başına greve zorlayabileceklerini sandılar. Bu oyun da bozuldu. TÜRK-İŞ ise, CHP'nin hükümetten ayrılma ve sürekli kitle eylemi kozlarını kullandı.

Bugün başlayan grevler, yalnızca greve katılanlar için değil, Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin bütünü, Türkiye'de bağımsızlık, demokrasi ve emeğin kurtuluşu mücadelesi açısından önemlidir. Ekmeği için greve çıkan işçi, aynı zamanda Türkiye'nin bağımsızlığı, demokrasi ve emeğin kurtuluşu için de greve çıkmaktadır.

Bu grevleri desteklemek ise, Türkiye'nin bağımsızlığından, demokrasiden ve emeğin kurtuluşundan yana olan herkesin sorumluluğu ve görevidir. Bu yoğun mücadele döneminde sendikaların veya sendikacıların bazı eksik ve hatalarının ön plana çıkarılması ve sendikalara olan güveni sarsıcı tavırlara girilmesi, işçi sınıfına değil, uluslararası ve yerli tekelci sermayeye, IMF'ye, Dünya Bankası'na yarar sağlar.